

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 12

ISSN 2663-9718

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет технологій та дизайну, кафедра технологічної освіти
ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
Львівський медичний університет
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України
Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży

Ukrainian State Pedagogical Mykhaylo Drahomanov University
Faculty of technology and design, Department of technological education
Subdivision “Lviv Educational and Scientific Center for Professional Education”
Danylo Halatsky Lviv National Medical University
SS of NULES of Ukraine “Berezhany Agrotechnical Institute”
Lviv Medical University
State scientific institution “Institute of Modernization of the Content of Education”
of the Ministry of Education and Culture of Ukraine
Lomza International Academy of Applied Sciences

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**
ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
Випуск 12

**MODERN TRENDS IN DEVELOPMENT OF EDUCATION
AND SCIENCE: PROBLEMS AND PERSPECTIVES**
COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS
Issue 12

Київ – Львів – Бережани – Ломжа
2023

Kyiv– Lviv – Berezhany – Łomża
2023

УДК: 37. 01 : 001

ISSN 2663-9718

Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи: зб. наук. праць / [гол.ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк].
Київ – Львів – Бережани – Ломжа, 2023. Вип. 12. 238 с.

Головний редактор:

Колісник-Гуменюк Ю.І., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Редакційна колегія:

Кільдеров Д.Е., доктор педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Харламенко В.Б., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Литвин А.В., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Руденко Л.А., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Жибак М.М., доктор економічних наук, професор (м. Бережани, Україна)

Олійник П.В., доктор фармацевтичних наук, професор (м. Львів, Україна)

Голіяд І.С., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Шарлович З., кандидат педагогічних наук (м. Ломжа, Польща)

Копельчак М.П., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Чаплик В.В., кандидат медичних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк О.М., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гурська І.С., кандидат економічних наук, доцент (м. Бережани, Україна)

Технічна верстка:

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук (м. Львів, Україна)

Переклад англійською мовою:

Гуменюк В.В., Дубовик О.В. (м. Львів, Україна)

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники закладів вищої освіти I-II і III-IV рівнів акредитації висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методів навчання у підготовці кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023

© ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти», 2023

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2023

© ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут», 2023

© ТзОВ «Львівський медичний університет», 2023

© Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, 2023

© Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, 2023

© Автори статей, 2023

ЗМІСТ *** CONTENTS

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ PEDAGOGIC SCIENCES		
<i>Литвин Андрій</i> <i>Руденко Лариса</i> <i>Lytvyn Andriy</i> <i>Rudenko Larysa</i>	Виховний потенціал педагогічної спадщини Григорія Ващенка Educational potential of Hryhoriy Vashchenko's pedagogical heritage	8
<i>Колісник-Гуменюк Юлія</i> <i>Kolisnyk-Humeniuk Yuliia</i>	Значення інтерактивних методів навчання в освітньому просторі ЗВО The significance of interactive learning methods in the educational space of high schools	15
<i>Вановська Інна</i> <i>Vanovska Inna</i>	Підготовка курсантів, майбутніх офіцерів, до виховання громадянськості у військовослужбовців Training of cadets, future officers for education of citizenship in military officers	19
<i>Голяд Ірина</i> <i>Тропіна Марія</i> <i>Holiad Iryna</i> <i>Tropina Mariia</i>	Педагогічні умови організації науково-дослідницької роботи здобувачів освіти для формування STEM-компетентностей Pedagogical conditions of the organization of the scientific and research work of education acquisitions for the formation of STEM competences	23
<i>Шарлович Зоя</i> <i>Sharlovych Zoia</i>	Дидактичні форми і методи в післядипломній інтерактивній освіті і самоосвіті Didactic forms and methods in postgraduate interactive education and self-education	30
<i>Пилипів Ольга</i> <i>Пилипів Леся</i> <i>Pylypiv Lesya</i> <i>Pylypiv Olha</i>	Формування позитивної мотивації до вивчення дисципліни «Латинська мова і медична термінологія» як інструмент набуття фахових компетентностей студентами-медиками Formation of positive motivation to study the discipline "Latin language and medical terminology" as a tool for the acquisition of professional competences by medical students	35
<i>Крива Марія</i> <i>Барчук Назар</i> <i>Kryva Mariya</i> <i>Barchuk Nazar</i>	Застосування цифрових ресурсів як педагогічна проблема Application of digital resources as a pedagogical problem	44
<i>Лаврук Марія</i> <i>Даньо Василина</i> <i>Lavruk Mariya</i> <i>Dano Vasylyna</i>	Платформа публічних дискусій Kialo Edu як інструмент формування критичного мислення із застосуванням міжпредметних зв'язків Kialo Edu public discussion platform as a tool for forming critical thinking using intersubject connections	49

<p>Макогін О. В. Юсик І. А. Якимович Т. Д. <i>Makoghin O. V.</i> <i>Yusyk I. A.</i> <i>Yakymovych T. D.</i></p>	<p>Використання навчально-виробничих технологічних карт під час професійно-практичної підготовки Use of educational and production technology cards during professional and practical training</p>	54
<p>Аркатов Ю. М. Георгаліна О.Р. Журавльова І.Б. <i>Arkatov Yu.</i> <i>Georgalina O.R.</i> <i>Zhuravliova I.B.</i></p>	<p>Методика формування контрольних завдань і оцінювання результатів їх виконня Methodology for the formation of control tasks and evaluation of the results of their implementation</p>	61
<p>Чаплик Віктор Шептицька Любов Чаплик Ольга <i>Chaplyk Viktor</i> <i>Sheptytska Lyubov</i> <i>Chaplyk Olha</i></p>	<p>Ставлення студентів до навчання як одна із форм ефективності освітнього процесу Students' attitude to learning as one of the educational process efficiency form</p>	67
<p>Кубська Лариса <i>Kubska Larysa</i></p>	<p>Потенціал використання соціальних мереж у сучасній освітній практиці The potential of using social networks in modern educational practice</p>	71
<p>Дорохін Андрій <i>Dorokhin Andriy</i></p>	<p>Управління якістю підготовки робітників будівельного профілю у закладах професійної освіти на основі психолого-педагогічного моніторингу Quality management of the training of construction workers in vocational education institutions on the basis of psychological and pedagogical monitoring</p>	74
<p>Дубницька Олександра <i>Dubnytska Oleksandra</i></p>	<p>Національне виховання молоді засобами народної художньої творчості National education of the youth using means of folk art creativity</p>	80
<p>Горбацьо Іван <i>Horbatsio Ivan</i></p>	<p>Теоретико-методичні засади професійної підготовки рятувальників-волонтерів в умовах асоціативного об'єднання Theoretical and methodological principles of professional training of volunteer rescuers in the conditions of an associative association</p>	87
<p>Чайковська Оксана <i>Chaykovska Oksana</i></p>	<p>Теоретико-методичні засади підприємницької діяльності закладу професійної освіти у сучасних кризових ситуаціях Theoretical and methodical principles of business activity of vocational education institutions in modern crisis situations</p>	92

<i>Ляхова Ілона</i> <i>Liakhova Iлона</i>	Сучасні проблеми та ризики впровадження дистанційної форми навчання у воєнний час – можливості вдосконалення державної програми дистанційної освіти Current problems and risks of the implementation of a distance form of education in wartime – opportunities for improving the state program of distance education	100
<i>Вихованська Галина</i> <i>Коваліско О.Я.</i> <i>Vykhovanska Halyna</i> <i>Kovalisko O.Ya</i>	Дитяча школа народних мистецтв – необмежений простір можливостей Children’s school of folk arts – unlimited space of opportunities	104
ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ PSYCHOLOGIC SCIENCES		
<i>Чаплик Віктор</i> <i>Chaplyk Viktor</i>	Психологічні особливості поведінки населення при надзвичайних ситуаціях Psychological features of population behavior in emergency situations	113
<i>Матійків Ірина</i> <i>Matiykiv Iryna</i>	Управління емоціями у педагогічній діяльності: структура навчального курсу Management of emotions in pedagogical activities: course structure	118
<i>Гродська Вікторія</i> <i>Вдович Світлана</i> <i>Hrodaska Viktoria</i> <i>Vdovych Svitlana</i>	Сутність поняття «домашнє насильство» The essence of the concept “domestic violence”	124
<i>Іванишин Тетяна</i> <i>Яремко Роман</i> <i>Ivanyshyn Tetiana</i> <i>Yaremko Roman</i>	Психологічні особливості розвитку творчості у підлітковому віці Psychological features of the development of creativity in adolescent age	128
<i>Козка Богдана</i> <i>Kozka Bohdana</i>	Результати досліджень мотиваційної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів Results of research on motivation readiness for professional activities of future psychologists	136
ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ PHILOSOPHY SCIENCES		
<i>Боровець Тарас</i> <i>Borovets Taras</i>	Підстави віри в існування Бога, Його основні моделі у релігіях та філософських системах The grounds of belief in the existence of God, His main models in religions and philosophical systems	142

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ ECONOMIC SCIENCES		
<p><i>Гурська Ірина</i> <i>Федуняк Ігор</i> <i>Няй Володимир</i> <i>Hurska Iryna</i> <i>Feduniak Ihor</i> <i>Niay Volodymyr</i></p>	<p>Диверсифікація як інструмент конкуретоспроможності аграрних формувань Diversification as a tool for the competitiveness of agrarian formations</p>	<p>150</p>
<p><i>Герасимів Зоряна</i> <i>Gerasymiv Zoryana</i></p>	<p>Інноваційні підходи до виробництва туристичного продукту Innovative approaches to the production of a tourist product</p>	<p>154</p>
<p><i>Федуняк Ігор</i> <i>Гурська Ірина</i> <i>Feduniak Ihor</i> <i>Hurska Iryna</i></p>	<p>Особливості аграрно-правового регулювання ринку сільськогосподарської продукції Features of agrarian-legal regulation of the agricultural product market</p>	<p>158</p>
<p><i>Христенко Галина</i> <i>Катерняк Оксана</i> <i>Khrystenko Halyna</i> <i>Katernyak Oksana</i></p>	<p>Інноваційний розвиток аграрних підприємств як основа забезпечення їх конкуретоспроможності Innovative development of agricultural enterprises as the basis of ensuring their competitiveness</p>	<p>163</p>
<p><i>Луговий Богдан</i> <i>Новак Діана</i> <i>Luhovyi Bohdan</i> <i>Novak Diana</i></p>	<p>Внутрішні та зовнішні чинники розвитку паломницького туризму в Тернопільській області Internal and external factors of the development of the pilgrimage tourism in the Ternopil region</p>	<p>168</p>
ГЕОГРАФІЯ ТА ГЕОЛОГІЯ GEOGRAPHY AND GEOLOGY		
<p><i>Лабінська Галина</i> <i>Labinska Halyna</i></p>	<p>Міждисциплінарний підхід у викладанні топоніміки у середній і вищій школі Interdisciplinary approach in teaching toponymy in secondary and high school</p>	<p>174</p>
МЕДИЦИНА І ФАРМАЦІЯ MEDICINE AND PHARMACY		
<p><i>Фартушок Тетяна</i> <i>Фартушок Надія</i> <i>Сойка Лариса</i> <i>Fartushok Tetyana</i> <i>Fartushok Nadiya</i> <i>Soyka Larysa</i></p>	<p>Сучасні біомаркери у медичній практиці: простота, доступність та результативність Modern biomarkers in medical practice: simplicity, accessibility and effectiveness</p>	<p>182</p>
<p><i>Олійник Петро</i> <i>Чаплик Віктор</i> <i>Гуменюк Василь</i> <i>Oliinyk Petro</i> <i>Chaplyk Viktor</i> <i>Humeniuk Vasyl</i></p>	<p>Термінологічні аспекти надання допомоги постраждалому на місці події Terminological aspects of providing assistance to the victim at the scene of the incident</p>	<p>194</p>

УДК 343.5/.6(075.8)

*Гродська Вікторія,
Львівський міський центр соціальних служб,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Вдович Світлана, кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Львів, Україна*

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО»

***Анотація.** У статті розглянуто сутність поняття «домашнє насильство», причини, різновиди, фази домашнього насильства, нормативно-правову базу України з цієї проблеми. Домашнє насильство авторки визначають як умисне застосування різного характеру сили (психологічної чи фізичної) з метою приниження гідності іншої людини та для піднесення власного «Я» кривдника. Основними видами домашнього насильства є: фізичне, психологічне, емоційне, сексуальне, економічне, медичне.*

***Ключові слова:** домашнє насильство, види насильства: психологічне, фізичне, емоційне, економічне, сексуальне, медичне.*

***Hrodzka Viktoria,
Lviv City Center of Social Services,
Lviv State University of Life Safety
Vdovych Svitlana, PhD (Pedagogical Sciences), Senior Research Fellow,
Lviv State University of Life Safety, Lviv, Ukraine***

THE ESSENCE OF THE CONCEPT “DOMESTIC VIOLENCE”

***Abstract.** The article examines the essence of the concept of «domestic violence», the causes, types, phases of domestic violence, the regulatory and legal framework of Ukraine on this problem. Domestic violence is defined by the author as the deliberate use of various types of force (psychological or physical) with the aim of humiliating the dignity of another person and to elevate the offender's own «I». The main types of domestic violence are: physical, psychological, emotional, sexual, economic, medical.*

***Keywords:** domestic violence, types of violence: psychological, physical, emotional, economic, sexual, medical.*

Домашнє насильство нині є досить розповсюдженим явищем, яке відбувається у багатьох сім'ях.

Домашнє насильство – це умисне застосування різного характеру сили (психологічної чи фізичної) з метою приниження гідності іншої людини та для піднесення власного «Я» кривдника.

У Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» домашнє насильство визначається як «діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають

(проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь» [4]. Як бачимо, у даному визначенні зазначено основні види домашнього насильства та сімейні обставини, в яких найчастіше може виникати домашнє насильство.

Кримінальний кодекс України акцентує увагу на наслідках домашнього насильства, за які кривдник має відбутися покарання, та визначає його таким чином: «домашнє насильство – це умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи [2].

Причини домашнього насильства можуть бути видимими та прихованими. До видимих причин відносять такі: стрес на роботі, пияцтво, вживання наркотиків, запальний характер, виховна мета, образа. Серед прихованих причин найчастіше виявляються: патологічні ревності; модель поведінки, засвоєна у батьківській сім'ї; занижена або завищена самооцінка; нереалізовані мрії та бажання з дитинства; власне самоствердження через інших людей; потреба у визнанні; психічні відхилення та захворювання; різні релігійні та політичні погляди; хронічний алкоголізм, наркоманія. Зазвичай, вони не є чимось глибинним саме стосовно близької людини, однак часто це стає індикатором спалаху і завдання як психологічної, так і фізичної шкоди.

Розглянемо види домашнього насильства, а саме: фізичне, психологічне, емоційне, сексуальне, економічне, медичне.

Фізичне насильство – це застосування кривдником тілесних ушкоджень різної складності. До фізичного насильства також відносять отруєння, споживання різними речовинами психотропної дії, що може призвести аж до летального випадку. Ознаками фізичного насильства є: штовхання, погрози щодо безпеки життя, позбавлення їжі, позбавлення сну, заборона виходити з дому, працювати, примус до вживання алкогольних напоїв чи наркотичних препаратів.

Психологічне насильство – це досить вправна маніпуляція свідомістю жертви з використанням слів, які ображають особистість. Психологічне насильство, як правило, супроводжують ревності, злість, обмеження спілкування з рідними, друзями, щоб жертва була абсолютно позбавлена будь-якої сторонньої підтримки. Психологічне насильство є досить тривалим процесом

(від кількох днів до багатьох років). Воно спостерігається як у соціумі, так і вдома. Наслідками психологічного насильства можуть бути занижена самооцінка, депресія, постійний дисбаланс та численні хвороби (частіше психосоматичного характеру) жертви.

Сексуальне насильство – це примус чоловіка щодо жінки до небажаних статевих контактів, торкання інтимних зон без згоди, зґвалтування, примус до вагітності чи вчинення абортів проти волі жертви тощо. Стаття 154 Кримінального Кодексу України визначає сексуальне насильство як «задоволення сексуальних бажань без добровільної згоди жінки шляхом насильницьких дій. Такі дії є порушенням статевої свободи жінки, яке розглядається як зґвалтування (при умові заяви постраждалої) і передбачає кримінальну відповідальність» [2].

Економічне насильство – це будь-які дії кривдника, які позбавляють жертву будь-якої фінансової незалежності. Кривдник може використовувати такий вид насильства для того, щоб жертва не змогла розірвати такого роду стосунки, адже даний вид домашнього насильства передбачає заборону працювати чи навчатися, таким чином роблячи жертву повністю залежною, адже певного роду супротив тільки погіршує ситуацію, жертва може залишитися без їжі, помешкання, засобів гігієни, тощо [3].

Медичне насильство – це ігнорування потреб особистості в ліках чи невідкладній медичній допомозі або, навпаки, навмисний примус до вживання непотрібних ліків, що може призвести до смерті жертви. Таке насильство завдає як психологічного, так і фізичного дискомфорту.

Кожний із перелічених видів насильства приносить безпосередню шкоду особистості, яка страждає від дій кривдника. Це також впливає на соціум, у якому перебуває людина.

Домашнє насильство проявляється циклічно. Його основними фазами є: збільшення напруги, вибух та каяття.

Фаза збільшення напруги починається з приниження й образ жертви, можуть бути присутні погрози, при цьому жертва або починає певний спротив, або ж намагається залагодити дане напруження у спілкуванні, тобто фактично поступається кривдникові.

Фаза вибуху – це безпосередньо насильницькі дії, поведінка проти жертви. На даному етапі жертва ще намагається відбиватися, але з часом розуміє, що краще не опиратися, щоб припинити чи зменшити насильство щодо неї. Тут є один нюанс: під час першого «вибуху» учасники дії можуть заперечувати дану сутичку, однак це стосується лише першого вибуху.

Фаза каяття або ж медовий місяць – це період, коли кривдник просить вибачення, обіцяє виправитися. Однак цей цикл буде повторюватися знову і знову, щоразу з більшою силою [6].

Найкращий вихід із цієї ситуації – розірвати це коло насильства. Оптимально це зробити у фазі вибуху, оскільки саме в цій фазі постраждала особа певним чином відштовхується емоційно від кривдника і здатна чинити опір. В інших випадках жертва схильна його виправдовувати.

Нині в законодавстві України напрацьована суттєва нормативно-правова база, яка має забезпечувати протидію домашньому насильству: Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі». Також питання домашнього насильства розглядаються у Сімейному кодексі України, Кримінальному кодексі України, Кримінальному процесуальному кодексі України, Кодексі України про адміністративні правопорушення, Законі України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», Законі України «Про охорону дитинства», Законі України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», Законі України «Про Національну поліцію».

Щодо особи, яка скоїла домашнє насильство, відповідно до чинного законодавства, можуть вживатися такі заходи:

1. Заборонний припис, який надається підрозділами Національної поліції (вноситься строком до 10 днів).
2. Обмежувальний припис, що надається лише судом (вноситься від 1 до 6 місяців).
3. Взяття на профілактичний облік кривдника, тобто профілактичні роботи.
4. Направлення кривдника на програму для кривдників, даний пункт є обов'язковим для виконання [1].

Коли присутнє домашнє насильство, жертві головне не мовчати, і не боятися, а потрібно звертатися по допомогу: у поліцію, соціальні служби, мобільні бригади, які зроблять усе, аби витягнути людину зі складних життєвих обставин, що виникли на її шляху, керуючись законами України, захистять її від кривдника та нададуть прихисток.

Так, наприклад, для підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, в Україні створено денні центри соціально-психологічної допомоги. Це спеціалізовані служби підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі,

насильства, зокрема сексуального, пов'язаного із збройним конфліктом, метою яких є надання комплексної соціально-психологічної та первинної правової допомоги, а також соціальних послуг постраждалим особам, у тому числі у випадках, коли такі особи звернулися разом із дитиною, та для забезпечення їм (за потреби) можливості короткострокового або цілодобового перебування у спеціально обладнаному при денному центрі приміщенні, що забезпечене комунальними послугами і призначене для надання постраждалим особам, які звернулися до такого центру, послуг короткострокового або цілодобового перебування (т. зв. кризова кімната) [5].

Таким чином, домашнє насильство є актуальною проблемою сьогодення, яка потребує постійної уваги суспільства та втручання і допомоги державних органів соціальної підтримки населення.

Список використаних джерел

1. Запобігання та протидія домашньому насильству. URL : <https://legalaid.gov.ua/publikatsiyi/zapobigannya-ta-protidiya-domashnomu-nasyilstvu/>.
2. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3426>.
3. Нестерчук В. В. Домашнє насильство над жінками як об'єкт соціальної роботи. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. Т. 92. № 5 (2019). URL : <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2019-92-5-172-183>. С. 172-183.
4. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України № 2229-VIII від 7 грудня 2017 року. Відомості Верховної Ради. 2018. №5. Ст. 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19/paran2#n2>.
5. Про затвердження типових положень про денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, та спеціалізовану службу первинного соціально-психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі. Постанова Кабінету Міністрів України № 824 від 21 серпня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/824-2019-n#Text>.
6. Цикл насильства. Ed-era. URL: <https://nonviolence.ed-era.com/cycle-of-violence>.

УДК 159.92

*Іванишин Тетяна, здобувачка вищої освіти (053 Психологія)
Яремко Роман, кандидат психологічних наук
викладач кафедри практичної психології та педагогіки
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Львів, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Анотація. У статті розглядається проблема розвитку творчості у підлітковому віці. Здійснено глибокий аналіз наукової літератури щодо проблеми творчості у підлітковому віці, а саме проаналізовано поняття креативність, оригінальність, швидкість, гнучкість, уява, потенціал. Описані рівні творчого потенціалу, рівні креативності, особистісної

Наукове видання

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 12

Відповідальна за випуск: Юлія Колісник-Гуменюк

Макет і комп'ютерна верстка: Софія Гуменюк

Дизайн обкладинки: Ігор Колісник

Адреса оргкомітету:

Львівський навчально-науковий центр професійної освіти
79008, вул. Кривоноса, 10
м. Львів, Україна
<http://npucenter.lviv.ua/публікації>

ISSN 2663-9718

Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи: зб. наук. праць /
[гол.ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк]. Київ – Львів – Бережани – Ломжа, 2023. Вип. 12. 238 с.

Електронне видання
Умовн.-друк. арк. 13,7. Об'єм файлу – 4,9 МБ.